

Sara Skarp
Postdoktor, Lunds universitet

Turism inom planetens gränser

Turismsektorn står inför en nödvändig omställning. Förändringsarbetet som krävs för att nå dit behöver stöd och legitimitet för att bli effektivt, och det påverkas i hög grad av hur vi ramar in budskapen kring vilka problem och lösningar som turismen står inför. Att arbeta med så kallad "framing", eller inramning, är därför ett centralt verktyg för att driva fram utvecklingen mot en mer hållbar turism.

Turism bidrar till skatteintäkter och sysselsättning för lokalbefolkning, och till lärande, vila och upplevelser för turister. Men den leder också till växthusgasutsläpp, tryck och slitage på lokal natur och infrastruktur, samt negativa effekter för boende. Vi ser redan nu glimtar av framtiden: protester mot överturism i Sydeuropa, skogsbränder i Turkiet och Grekland, vattenbrist, översvämningar och trenden *coolcation* där européer byter kontinentens hetta mot det svalare klimatet i Skandinavien. Denna utveckling visar att dagens turism är ohållbar och samtidigt sker i en värld som alltmer formas av klimatförändringar. Hur vi reser, semestrar och som turister konsumerar upplevelser behöver därför förändras.

Ett ämne vi har forskat på i Mistra Sustainable Consumption är det som kallas inramning (eng. *framing*). Hur problem, lösningar och budskap ramas in kan påverka vad som uppfattas som viktigt, vilka åtgärder som får legitimitet och acceptans och hur effektivt ett förändringsarbete blir. När inramningen förändras kan det öka förståelsen och stödet för nödvändiga förändringar, hos både allmänhet, politiker och näringsliv.

Här presenterar vi tre insikter, som vuxit fram ur vår forskning och som är relevanta för aktörer som arbetar med planering, styrning och påverkan inom turism och relaterade sektorer.

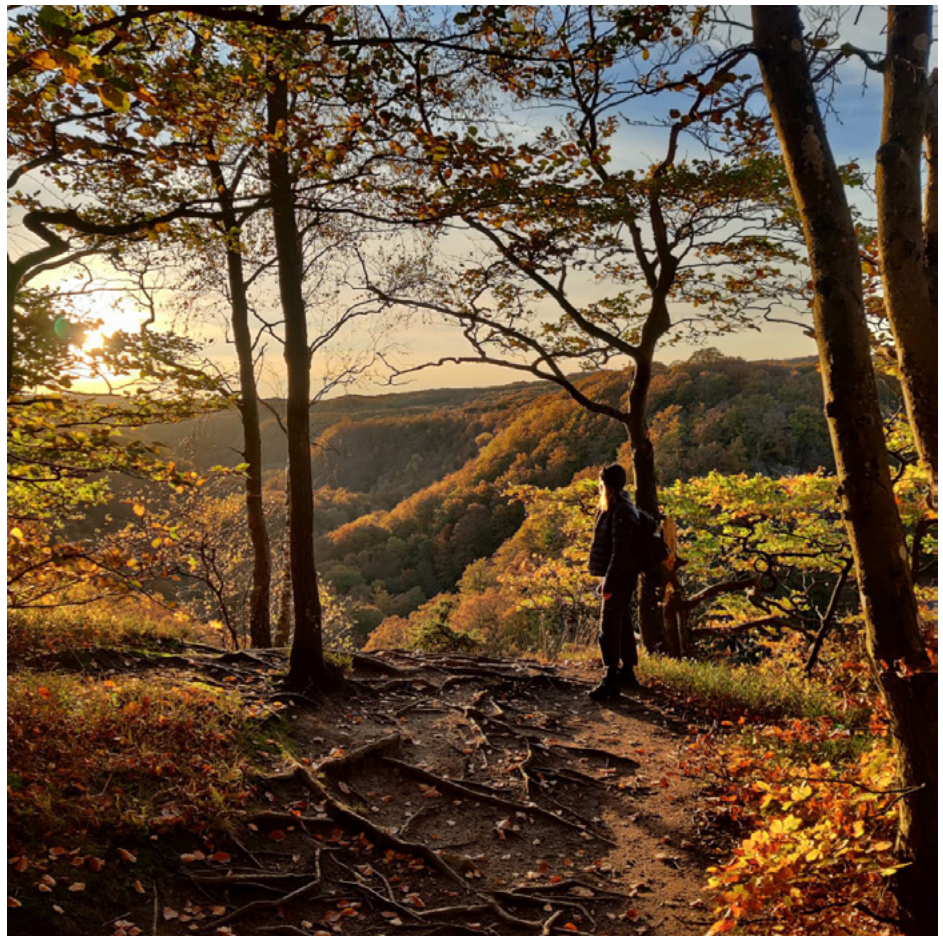
Texten finns också publicerad som en del av rapporten: [Konsumtionens gränser. Resultat från forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption 2018–2025.](#)

”

Bilden av vad som uppfattas som en "riktig semester" är ofta snäv, men det finns goda möjligheter att förändra och bredda den.

Förankra starkare hållbarhet i etablerade värderingar

Inom turismsektorn, liksom i många andra branscher, är målen ofta maximering och expansion. Målsättningar som fler gäster, fler övernattningsnätter och ett större utbud är ofta underförstådda. Denna logik bidrar till den ohållbara utveckling som beskrivits ovan. För att skapa verklig förändring behöver konventionella hållbarhetsåtgärder (som energieffektivisering eller vattenbesparing) kombineras med mer verkningsfulla insatser som leder till faktiska konsumtionsminskningar. Utmaningen är att logiken om tillväxt och vinstmaximering ofta är så dominerande. Om starkare former av hållbarhet ska få fäste i turismsektorn kan det därför krävas en ny typ av inramning för att öka acceptansen och legitimiteten. I vår studie av Turistrådet Västsveriges initiativ Hållbarhetsklivet såg vi exempel på hur mer verkningsfulla hållbarhetsstrategier kan implementeras. Insatser som att främja "hemester" och besök från grannländer, att ta större hänsyn till lokalbefolkning och miljö samt att underlätta längre vistelser kan förankras i normer som gästfrihet, respekt och stolthet över platsen. Detta visar att även mer långtgående hållbarhetsinitiativ kan integreras i turismplanering och -styrning, om de knyts till etablerade värderingar och normer.

Att bredda bilden av vad en riktig semester är kan innebära att en dag i skogen ses som en upplevelse med vila, lärande och nya intryck. Foto: Sara Skarp

Positionera naturturism och friluftsliv som alternativ markanvändning

Naturen är en av de främsta anledningarna till att människor semesterar i Sverige. Den bidrar även till välmående för boende, och kan vara en anledning att hemestra i stället för att flyga utomlands. Samtidigt finns en generell trend det senaste årtiondet där extraherande industrier växer – exempelvis avverkas mer skog och nya gruvor anläggs, vilket äventyrar naturturismens och friluftslivets mest basala resurs. Vi undersökte hur föreningen Naturturismföretagen ramar in och lyfter fram naturturism som en typ av markanvändning som skapar långsiktigt värde utan att förstöra de naturresurser den bygger på. De lyfter fram samhällsnyttorna som skapas – i form av skatteintäkter, sysselsättning, landsbygdsutveckling, miljöskydd och kunskapsspridning – i kontrast till de mer kortsiktiga nyttor som extraherande industrier ger. En sådan positionerande inramning kan hjälpa till att etablera legitimitet för naturturism i olika arenor där olika mål styr. Givetvis måste också naturturismen och friluftssaktiviteter bedrivas på ett hållbart sätt, utifrån en ansvarsfull användning av naturen, för att inte "såga av den gren de sitter på". Detta innebär också att föra dialoger med intressenter och användare för att förstå olika perspektiv på och visioner för naturanvändningen i dag och i framtiden.

Breda bilden av "en riktig semester"

Semester och turism är inte grundläggande mänskliga behov, men de behov som ofta kopplas till semestern – som vila, lärande och social gemenskap – är det. Dessa kan tillgodoses på många olika sätt, även utan resurs- och utsläpp-sintensiva resor. Pandemin visade till exempel att många resenärer kunde uppskatta närliggande resmål och att känslan av "en riktig semester" inte nödvändigtvis var beroende av flygresor och strandliv. I vår studie av Turistrådet Västsveriges initiativ Hållbarhetsklivet såg vi också hur de arbetar med att förändra inramningen, eller bilden, av vad en "riktig semester" innebär. I stället för att marknadsföra soliga bilder på redan populära resmål – vilket riskerar att bidra till överturism – lyfts andra bilder fram, med friska vindar, regnjackor, mysigt höstmörker och värmen från en brasa. Marknadsföringen uppmuntrar också till hemester och till att upptäcka det lokala turismutbudet på den egna hemorten. Vår forskning visar att bilden av vad som uppfattas som en "riktig semester" ofta är snäv, men också att det finns goda möjligheter att förändra och bredda den. Genom en ny inramning kan man lyfta fram att det faktiskt finns alternativ till de långväga resorna med extremvärme till de mest populära resmålen.

Fördjupning – eller ställ frågor via www.greenchat.se

- Skarp, S. (2025). (Un)sheltered from the storm: A wind shelter as focal point for recreational nature use conflicts. Journal of Outdoor Recreation and Tourism.
- Skarp, S., & Hoolohan, C. (2024). Exploring pandemic holiday practices: Meaning, experience and aspiration. Annals of Tourism Research Empirical Insights.
- Skarp, S. & Klintman, M. (kommande). Changing (dis)course: How a Destination Management Organisation navigates sufficiency-oriented sustainability.

Denna forskning är finansierad inom ramen för
forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption.

Se vidare här: www.sustainableconsumption.se

Referens till denna text

Skarp, S. (2025). *Turism inom planetens gränser*. I Finnveden,
G., Larsson, J., Ekdahl, M., Järbel, J. (redaktörer) (2025).
*Konsumtionens gränser. Resultat från forskningsprogrammet
Mistra Sustainable Consumption 2018–2025*. Mistra Sustainable
Consumption – rapport 2:5. Stockholm: Kungliga Tekniska
högskolan

